

STUDIUM BIBLE

předpoklady, zásady a metody

*Zpráva výboru pro metody studia Bible
schválená výročním zasedáním
výboru Generální konference roku 1986 v Rio de Janeiru.*

1. ÚVOD

Toto prohlášení je určeno všem členům Církve adventistů sedmého dne na celém světě – kazatelům, evangelistům, učitelům, sestřám, bratřím – a jeho cílem je poskytnout jim pokyny ke studiu Bible.

Adventisté sedmého dne uznávají a váží si přínosu těch znalců Písma, kteří v minulosti zformulovali užitečné a spolehlivé metody studia Bible v souladu s požadavky a učením samotného Písma. Adventisté jsou odhodláni přijímat biblickou pravdu a řídit se jí. Používají při tom metody výkladu, které jsou v souladu s tím, co o sobě říká samotné Písmo. Tyto metody jsou podrobně uvedeny v další části této zprávy.

V posledních desetiletích je při studiu Bible všeobecně používána takzvaná historicko-kritická metoda. Badatelé, kteří ji používají v její klasické podobě, vycházejí při studiu Bible z předpokladu, že zprávy Písma o zázracích a jiných nadpřirozených jevech nejsou nutně věrohodné a spolehlivé. Pro adventisty není přijatelná ani upravená podoba této metody, která zachovává princip kritiky a nadřazuje lidský úsudek nad Písmo.

Historicko-kritický přístup k Bibli ve svých důsledcích snižuje nutnost víry v Boha a zachovávání jeho přikázání. Naléhavě žádáme všechny adventisty, kteří studují Písmo, aby při výkladu Bible nepřijímali a nepoužívali postupy historicko-kritické metody studia Bible ani z nich vyplývající výsledky, protože snižují význam božského vlivu v Bibli (včetně z toho vyplývající jednoty Písma), znevažují nebo nechápou apokalyptická proroctví a eschatologické části Písma.

Na rozdíl od historicko-kritické metody, jejích předpokladů a důsledků věříme, že je potřebné stanovit takové zásady studia Bible, které jsou v souladu s učením samotného Písma, respektují jeho jednotu a vycházejí z jistoty, že Bible je Boží slovo. Takový přístup vede k hodnotnému a užitečnému prožívání vztahu k Bohu.

2. PŘEDPOKLADY VYPLÝVAJÍCÍ Z VÝROKŮ BIBLE

A – Původ

- ▶ Bible je Boží slovo. Je prvořadým a směrodatným (autoritativním) prostředkem, jímž Bůh sebe zjevuje lidem.
- ▶ Duch svatý inspiroval pisatele Bible myšlenkami, náměty a objektivními informacemi, oni je pak vyjadřovali svými vlastními slovy. Proto je Písmo nedělitelnou jednotou Božího a lidského, přičemž by žádná stránka neměla být jednostranně zdůrazňována na úkor druhé. (2P 1,21; GC vvi; česky VDV 9.10)
- ▶ Celé Písmo je Bohem inspirováno a vzniklo působením Ducha svatého. Nebylo nám však dáno souvislou řadou nepřerušovaných Božích zjevení. Duch svatý sděloval pravdu pisateli Bible, ten pak psal a zdůraznil určitou stránku pravdy, jak jej k tomu vedl Duch svatý. Proto každý, kdo studuje Bibli, získá ucelené a vyvážené poznání určitého bodu pravdy jedině tehdy, jestliže uzná, že Bible je svým vlastním nejlepším vykladačem a že je třeba ji studovat jako celek. (2Tm 3,16; Žd 1,1.2; 1SM 19,20; GC vvi; česky VDV 9.10)

- ▶ I když bylo Písmo dáno lidem, kteří žili v oblasti starověkého Blízkého východu a Středoziemního moře, Bible přesahuje své kulturní pozadí a může být jako Boží slovo srozumitelná ve všech dobách a v každém kulturním, rasovém i společenském prostředí.

B – Autorita

- ▶ Šedesát šest knih Starého a Nového zákona je jasným, neomylným zjevením Boží vůle a spasení. Bible je Božím slovem a jediným měřítkem, kterým musí být posuzována všechna učení a všechny zkušenosti. (2Tm 3,15–17; Ž 119,105; Př 30,5,6; Iz 8,20; J 17,17; 2Te 3,10; Žd 4,12)
- ▶ Písmo je autentická, spolehlivá zpráva o dějinách a Božích skutcích v dějinách. Podává směrodatný teologický výklad těchto činů. Nadpřirozené projevy popsané v Bibli jsou historicky pravdivé. Například 1. až 11. kapitola Genesis jsou zprávou o skutečných historických událostech.
- ▶ Bible není knihou jako jiné knihy. Je nedělitelným spojením Božího a lidského. Její zprávy o mnoha detailech světových dějin jsou součástí jejího hlavního zaměření – seznámit nás s dějinami spasení. Někdy vykladači Bible používají k určování historických dat metody, které se běžně používají pro historická bádání. Tyto metody jsou založené na lidských předpokladech a zaměřují se na lidský faktor, proto nejsou dostačující pro výklad Písma, které vzniklo spojením Božího s lidským. Jedině taková metoda, která plně uznává nedělitelnou podstatu Písma, může zabránit překroucení jeho poselství.
- ▶ Při výkladu Písma musí být lidský úsudek Bibli podřízen, není na stejné úrovni ani nad ní. Je nutné, aby přístup k Písmu odpovídal požadavkům samotného Písma a byl Písmem usměrňován (1K 2,16). Bůh si přeje, aby člověk plně využíval svůj rozum, avšak v kontextu a závislosti na autoritě Božího slova, nikoli nezávisle na něm.
- ▶ Správně pochopené Boží zjevení v přírodě je shodné s psaným Božím slovem a má být vykládáno ve světle Bible.

3. ZÁSADY PŘÍSTUPU K VÝKLADU PÍSMÁ

- ▶ Duch svatý uschopňuje věřícího přijmout poselství Bible, porozumět mu a uplatnit je ve svém vlastním životě, jestliže člověk touží, aby mu Bůh dal sílu uposlechnout všechny požadavky Písma a přivlastnit si všechna biblická zaslíbení. Jedině ti, kdo žijí podle světla, které již přijali, mohou doufat, že jim Duch svatý poskytne další světlo. (J 16,13.14; 1K 2,10.11)
- ▶ Písmo nemůžeme správně vykládat bez pomoci Ducha svatého, protože právě Duch svatý nás uschopňuje rozumět Písmu a uplatnit ho v praxi. Proto má také každé studium Bible začínat prosbou o vedení a osvětlení Duchem svatým.
- ▶ Ke studiu Božího slova musíme přistupovat s vírou a s pokorným duchem žáka, který je ochotný slyšet a uposlechnout, co Bible říká. Všechny předpoklady, názory

a rozumové závěry musíme být ochotni podřídít závěrům a hodnocení Božího slova. Jedině tak může čtenář přistoupit k Božímu slovu a pečlivým studiem dospět k pochopení pravdy o spasení, aniž by potřeboval nějaké další lidské vysvětlení nebo komentáře, i když i ty mohou být velmi užitečné. Takový člověk pochopí význam biblického poselství.

- ▶ Studium Písma se musí vyznačovat upřímnou touhou poznat a poslouchat Boží vůli a slovo, a nikoli snahou hledat podporu nebo důkazy pro své předem utvořené názory.

4. METODY STUDIA BIBLE

- ▶ Vyber si ke studiu biblický překlad, který co nejdříve tlumočí význam textu v jeho původním znění. Přednost bychom měli dávat vždy překladům, které nevznikly pod záštitou jedné jediné církve nebo náboženské společnosti, ale které vytvořila širší skupina odborníků.
- ▶ Dávejme pozor, abychom nestavěli hlavní body učení na jednom překladu Bible. Ti, kteří mají tuto možnost a potřebné znalosti, by měli studovat text v původních jazycích a srovnávat i textové varianty jednotlivých rukopisů.
- ▶ Zvol si nějakou konkrétní metodu studia, varuj se nahodilého přístupu bez cíle. Navrhujeme následující možnosti:
 - ◆ Studium poselství jednotlivých biblických knih.
 - ◆ Studium verše po verši.
 - ◆ Studium, které vyhledává v Bibli řešení určitého životního problému nebo odpověď na určitou potřebu či konkrétní otázku.
 - ◆ Studium tématu (víra, láska, druhý příchod Páně aj.).
 - ◆ Studium jednotlivých slov a termínů.
 - ◆ Studium životních příběhů postav v Bibli.
- ▶ Snaž se vystihnout jednoduchý a jasný význam oddílu Bible, který studuješ.
- ▶ Snaž se objevit základní velká témata Písma v jednotlivých textech, částech a knihách Bible. Písmem probíhají dvě základní a vzájemně spojená témata: (1) osobnost a dílo Ježíše Krista a (2) probíhající velký spor, s nímž souvisejí i otázky autority Božího slova, pádu člověka do hříchu, prvního a druhého příchodu Ježíše Krista, ospravedlnění Boha a jeho zákona a také obnovy Božího záměru s vesmírem. Tato témata mají být vyvozena z celého Písma, nikoli do něj vkládána.
- ▶ Uznej skutečnost, že Písmo je svým vlastním nejlepším vykladačem a že význam jednotlivých slov, veršů a oddílů nejlépe pochopíme, jestliže pečlivě porovnáme jeden oddíl Písma s druhým.
- ▶ Studuj kontext daného oddílu a sleduj přitom pozorně jeho vztah k větám a odstavcům, které mu bezprostředně předcházejí a následují. Snaž se v daném textu hledat myšlenky v souladu s vyzněním celé biblické knihy.

- ▶ Pokud je to možné, zjisti co nejvíce údajů o historických okolnostech, v nichž bibliční pisatelé pod vedením Ducha svatého daný text napsali.
- ▶ Rozpoznej, jakou literární formu pisatel daného oddílu použil. V Bibli můžeme najít podobenství, přísloví, alegorie, písně (žalmy), apokalyptická proroctví. Mnozí pisatelé Bible zapsali své knihy nebo jejich části ve verších, proto je užitečné používat takové překlady Bible, ve kterých je patrné, která část je v původním jazyce napsaná ve verších a která v próze, případně překlady, které básnické oddíly vyjadřují poetickým jazykem. Části Písma, které používají obraznou řeč, nemůžeme vykládat stejně jako prózu.
- ▶ Uvědom si, že každý bibliický verš nemusí v podrobnostech odpovídat dnešním měřítkům pro jednotlivé literární formy. Nevkládejme při výkladu tato měřítká do textu. My lidé máme sklon vidět a nacházet to, co vidět a najít chceme, i když pisatel měl jiný záměr.
- ▶ Sleduj gramatické tvary slov a větnou skladbu studované části, abys zjistil, co měl pisatel na mysli. Studuj klíčová slova textu tak, že za pomoci konkordance, biblického slovníku nebo vyhledávání porovnáš, v jakém významu dané slovo používají jiné části Bible.
- ▶ Při studiu biblického textu ber v úvahu také dějinná a kulturní hlediska. Archeologie, antropologie a dějepis nám mohou pomoci, abychom lépe pochopili smysl určitého textu.
- ▶ Adventisté sedmého dne věří, že Bůh inspiroval Ellen G. Whiteovou, proto její vysvětlení biblického textu poskytuje inspirovaný návod k pochopení, aniž by tím byl úplně vyčerpán jeho význam nebo snižována úloha exegeze. (Např. viz Ev 256; 5T 665.682,707.708; CW 33–35; GC 193.595; český VDV 131.386.)
- ▶ Když jsi prostudoval určitou část Písma podle uvedených zásad, obrať se na různé komentáře a další pomůcky, jako jsou výklady a poznámky k Bibli, abys zjistil, co jiní lidé z daného textu vyvodili nebo jak mu porozuměli. Pak odpovědně zhodnot rozdíl v pohledu a chápání z hlediska Písma jako celku.
- ▶ Při výkladu proroctví měj na paměti následující:
 - Bible požaduje, abychom věřili, že Bůh má moc předpovídat budoucnost (Iz 46,10).
 - ◆ Proroctví sledují určitý morální cíl. Nebyla napsána proto, aby uspokojila lidskou zvědavost a zájem o budoucnost. Záměrem biblických proroctví je mimo jiné posilovat víru (J 14,29) a vést k posvěcenému životu a přípravě na druhý příchod Pána Ježíše. (Mt 24,44; Zj 22,7.10.11)
 - ◆ Velká část proroctví je zaměřena na Ježíše Krista (jeho první a druhý příchod), církev a dobu konce.
 - ◆ Pravidla pro výklad proroctví můžeme najít v samotné Bibli. Bible zaznamenává časová proroctví i jejich dějinná naplnění. Nový zákon uvádí konkrétní naplnění starozákonních proroctví o Mesiáši a Starý zákon popisuje určité osobnosti a události jako předobrazy na Mesiáše.

- ◆ Když Nový zákon přejímá určité starozákonní prorocké obrazy, některé postavy i národy dostávají nový duchovní smysl. Například Izrael představuje církev, Babylón odpadlé náboženství, apod.
 - ◆ Proroctví můžeme rozdělit na dva základní typy: klasická (neapokalyptická), která nacházíme například v knize proroka Izajáše nebo Jeremjáše, a apokalyptická, například v knize proroka Daniele a ve Zjevení Jana. Každý typ se vyznačuje určitými znaky:
 - a) Neapokalyptická (klasická) proroctví se týkají Božího lidu, apokalyptická proroctví jsou zaměřena univerzálně.
 - b) Neapokalyptická proroctví jsou svou podstatou často podmíněna, stavějí před Boží lid možnost pozhelnání jako důsledek poslušnosti, nebo zlořečenství za neposlušnost. Apokalyptická proroctví zdůrazňují Boží svrchovanost a vládu nad dějinami.
 - c) Neapokalyptická proroctví často přeskočí od dobové situace až ke dni Páně na konci časů. Apokalyptická proroctví naznačují postupný sled dějin od doby proroka až k závěru pozemských dějin.
 - d) Neapokalyptická proroctví používají pro označení času většinou dlouhé a konkrétní údaje: např. 400 let otroctví Izraele (Gn 15,13) a 70 let zajetí v Babylóně (Jr 25,12). Časové předpovědi apokalyptických proroctví jsou obvykle vyjádřeny krátkými a symbolickými údaji: např. 10 dnů (Zj 2,10) nebo 42 měsíců (Zj 13,5). Apokalyptické časové údaje však symbolicky znázorňují mnohem delší úseky skutečného času.
 - ◆ Apokalyptická proroctví jsou výrazně symbolická. Podle toho bychom je měli také vykládat. Při výkladu symbolů bychom měli postupovat podle následujících zásad:
 - a) Hledej výklad (výslovný nebo jen naznačený) v místě Písma, kde byl symbol použit. (Např. Da 8,20.21; Zj 1,20.)
 - b) Hledej výklad v jiných částech té samé biblické knihy nebo v jiných knihách napsaných stejným autorem.
 - c) Zkoumej, jak používá Písmo podobné symboly na jiných místech.
 - d) Starověké písemné nálezy z Blízkého východu mohou osvětlit význam symbolu, v Bibli však mohou být použity i v jiném významu.
 - ◆ Literární struktura knihy často pomáhá při jejím výkladu. Kniha proroka Daniele se svými paralelně probíhajícími proroctvími je toho příkladem.
 - ▶ Některé události zachycuje Bible dvěma i více záznamy v různých knihách. Jednotlivé zprávy se někdy liší v podrobnostech i v důzazech. (Např. Mt 21,33.34; Mk 12,1–11; L 20,9–18 nebo 2Kř 18–20 a 2Pa 32.) Při studiu těchto částí Písma nejprve jednotlivé zprávy pečlivě prozkoumej, abys měl jistotu, že skutečně popisují stejnou historickou událost. Například podobenství mohl Pán Ježíš vyprávět vícekrát při různých příležitostech různým posluchačům a také různým způsobem.
- Pokud se ti zdá, že se takové paralelní zprávy liší, nebo si dokonce v něčem protirečí, hledej jednotu a shodu v jejich základním poselství. Nezapomeň, že rozdíly mohly

vzniknout drobnými chybami opisovačů (1SM 16) nebo jsou výsledkem toho, že každý pisatel Bible pod vlivem a vedením Božího Ducha zdůraznil jiné hledisko pro jiné posluchače žijící v jiných podmínkách. (1SM 21,22; GC v.vi; česky VDV 9.10)

V některých případech nedokážeme vysvětlit drobné a nepodstatné rozdíly v podrobnostech, které neovlivňují základní a jasné poselství daného oddílu. Musíme se svými konečnými závěry počkat, dokud nezískáme více informací a lepší důkazy, abychom mohli zdánlivý rozpor dořešit.

- ▶ Písmo sleduje praktický cíl – zjevit lidem Boží vůli. Nechceme-li však zkreslit smysl některých biblických výroků, musíme si pamatovat, že byly řečeny a napsány lidem žijícím ve starověku na Blízkém východě, jejich řeči a způsobem, který odpovídal jejich myšlení a vyjadřování.

Mnozí lidé dnes chápou nesprávně výroky jako „Hospodin však zatvrdil faraónovo srdce“ (Ex 9,12) nebo „zlý duch od Boha“ (1S 16,15), žalmy volající po pomstě nebo Jonášovy „tři dny a tři noci“ srovnávané s Kristovou smrtí (Mt 12,40), protože je vysvětlují z pozice současného člověka a na základě dnešního způsobu vyjadřování.

Chceme-li tyto výroky správně chápat, je nezbytná alespoň základní znalost kultury Blízkého východu v biblických dobách. Tak například židovský způsob myšlení připisoval člověku odpovědnost i za činy, které sice neudělal, ale které umožnil nebo jim nezabránil. Proto také inspirovaní pisatelé Bible běžně připisují Bohu, že něco sám vykonal, zatímco my bychom dnes řekli, že to pouze dovolil nebo že tomu nezabránil, např. zatvrzení faraónova srdce.

Mnohé současné čtenáře Bible znepokojuje zpráva, že Bůh přikázal Izraeli, aby bojoval proti jiným národům a „vyhladil je jako proklaté“. Nezapomeň při snaze o pochopení této situace, že Izrael žil v podmínkách, které nelze srovnávat s dneškem. Izrael byl organizován jako teokracie, to znamená: civilní správa, jejíž prostřednictvím přímo vládl Bůh (Ex 18,25). Nikdy v dějinách nevznikl jiný podobný státní útvar. Neexistuje ani dnes, a proto jej nelze považovat za model křesťanské praxe.

Písmo zachycuje také životní příběhy a výroky lidí, které Bůh přijal, i když jejich život a slova nebyla v souladu se všemi duchovními principy Bible jako celku. Popisuje například zprávy o jejich opilství, mnohoženství, rozvodech a otroctví. Přestože příslušné popisy výslovně neodsuzují tyto hluboce zakořeněné společenské zlořády, Bůh tím rozhodně neschválil a neodsouhlasil všechno, co snášel a strpěl v životě patriarchů a Izraele. Pán Ježíš to jasně vyjádřil v případě rozvodu (Mt 19,4–6.8).

Duch Písma je duch obnovy. Bůh trpělivě působí, aby pozvedl lidstvo z hlubin hříchu až k Božímu ideálu. Proto nemůžeme považovat za svůj vzor hříšné a nesprávné činy lidí, i když se o nich zmiňuje Bible.

V Bibli můžeme sledovat, jak Bůh člověku postupně zjevuje svou vůli. Ježíšovo Kázání na hoře například rozšiřuje a rozvíjí některé starozákonní požadavky. Ježíš Kristus je nejvyšším zjevení Božího charakteru lidem (Žd 1,1–3).

Přestože je celá Bible od knihy Genesis až po Zjevení v zásadních věcech jednotná a každá její část je stejně inspirovaná, Bůh se rozhodl zjevit se lidem prostřednictvím

lidí a oslovit je podle jejich duchovních i intelektuálních schopností a možností. Bůh sám se nemění, ale postupně rozšiřoval své zjevení lidem podle toho, jak je byli schopni chápat. (J 16,12; 7BC 945; 1SM 21) Každá zkušenost a každý výrok, každá část Písma je Bohem inspirována, avšak ne každá zkušenost a každý výrok zaznamenaný v Bibli je nutně závazný (normativní) pro chování dnešního křesťana. Musíme porozumět obojímu – duchu i literě Písma. (1K 10,6–13; 4T 10–12, DA 150; česky TV 92)

- ▶ Konečným cílem je vyvodit z textu praktické naučení. Položme si otázky jako: „Co nám chce Bůh sdělit v této části Písma?“, „Co říká tento text mně?“, „Co z něj mám vyvodit ve své situaci a podmínkách?“ Nezapomeň přitom, že mnohé části Bible, i když měly dobový a místní význam, obsahují nadčasové zásady, které platí v každé době a v každém prostředí.

5. ZÁVĚR

V úvodu ke knize „Velké drama věků“ Ellen G. Whiteová napsala: „Bible však obsahuje Bohem sdělené pravdy vyjádřené lidskou řečí, je spojením Božího s lidským. Podobným spojením je také Kristova přirozenost – Kristus je Syn Boží i Syn člověka. O Bibli platí totéž, co platilo o Kristu – ‚Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi.‘ (J 1,14)“ (GC vi; česky VDV 9)

Tak jako lidé, kteří neuznávají Kristovu božskou přirozenost, nemohou pochopit smysl jeho vtělení, tak také ti, kteří považují Bibli pouze za lidskou knihu, nemohou rozumět jejímu poselství, ať jsou jejich metody studia sebepečlivější a sebezpěšnější.

Dokonce i křesťanští vykladači, kteří uznávají božsko-lidský charakter Písma, ale díky svým pracovním metodám se zabývají hlavně lidskými aspekty Písma, jsou v nebezpečí, že zbaví biblické poselství jeho síly, protože zatlačují poselství do pozadí a zaměřují se na pisatele. Zapomínají, že nástroj bez poselství je jen prázdná skořápka, která nedokáže dát odpovědi na životně důležité duchovní potřeby lidstva.

Opravdový křesťan bude používat jen takové metody, které plně reflektují dvojí nedělitelnou podstatu Písma, rozvíjejí schopnost věřícího rozumět a uplatňovat poselství Bible a posílí jeho víru.